

Драматургія опернага лібрэта

Хроніка культурнага жыцця

Вобразы сучаснікаў

У ГРОДЗЕНСКІМ КУЛЬТАСВЕТВУЧЫЛІШЧЫ

Больш 250 чалавек займаюцца ў Гродзенскім культасветвучылішчы. У гэтым годзе яго заканчваць 63 чалавекі.

Адхіляюцца завочнае аддзяленне з чатырохгадовым тэрмінам навучання, на якім будзе займацца 100 чалавек. На першы курс стаяць будзе прынята 90 слухачоў. Пры культасветвучылішчы пачаць працаваць месечныя курсы перападрыхтоўкі дырэктараў раённых і сельскіх Домаў культуры.

Н. ПАХІЛКА.

КНИЖНЫ МАГАЗІН — КАЛГАСАМ

У рэчышчы магазіна Белкітангадлю добра абсталяваны аддзел сельскагаспадарчай літаратуры. Тут у дастатковай колькасці ёсць творы Мічурна, Вільямса, Ленскі, кнігі вядзеных перадавікоў — навіятараў сельскай гаспадаркі.

Магазін укамплектаваў і разаслаў кожнаму калгасу раёна невялікі сельскагаспадарчы бібліятэкі.

М. КАРПАЧОУ.

ВЕЧАР У ДОМЕ КУЛЬТУРЫ

У Будслаўскім сельскім Доме культуры адбыўся маладзёжны вечар з удзелам калгаснікаў трох сельсаветаў. Начальнік палітдзелу Будслаўскай МТС тав. Кармянюк прачытаў даклад на тэму «Марш нае аблічча савецкага маладога чалавека».

Харавы гурток пад кіраўніцтвам Гімбіцкага і струнны аркестр пад кіраўніцтвам Альшэўскага выступілі з канцэрта. Аднаактны п'есу Ул. Няфёда «Памылі Веры Ігнатаўны» паказаў драмгурток Будслаўскага сельскага Дома культуры. На спартыўнай пляцоўцы адбылася ў гэты дзень сустрэча валебалістаў в. Крывічэў з будслаўскай камандай.

Г. АДАМОВІЧ.

СВЯТА КВЕТАК У ПАРКУ

У Гродзенскім гарадскім парку цікава прайшоў выхадны дзень, прысвечаны святам кветак. Пасля доклада аб жыцці і дзейнасці вялікага пераўтваральніка прыроды І. В. Мічурна калектыў мастацкай самадзейнасці горада даў канцэрт. Затым выступіў ансамбль песні і танца Беларускай вяснянкі.

Наведвальнікі парка пазнаёміліся з выстаўкай кветак, а ўвечары праглядзелі фільм «Мічурны».

(Наш кар.)

ГАСТРОЛІ БЕЛАРУСКІХ ТЭАТРА

Операй «Іван Сусанін» пачаў паказ сваіх спектакляў у Смаленску, па радзіме гродзенскага рускага кампазітара М. Глінкі, Дзяржаўны арцэлан Леніна тэатр оперы і балета. У жніўні тэатр будзе выступаць у Расію.

Гастролі тэатра імя Янкі Купалы адкрываюцца ў Сталіна пастапоўкай «Залле «Аўроры». За час выступлення ў Сталіна і Кіеве тэатр паказаў «Апошнія» М. Горькага, «Паўлінку» Янкі Купалы, «Хоцімяцкія апошні» і «Гіюшчэ жаваранкі» К. Крапівы, «Канстанціне Заслонаве» А. Маўзона, «Гэта было ў Мінску» А. Кучара і другія пастапоўкі.

Пачаліся спектаклі тэатра імя Якуба Коласа ў Нікалаеве, пасля чаго тэатр наведае Адыс.

Г. ТАРАН.

Някая, самая таленавітая музыка не створыць оперы, калі лібрэта будзе пазабудзена высокай ідэянасцю, драматургічнасцю і паэтычнасцю вартасцей. Таму пытанне стварэння поўназначных беларускіх опер павінна ў аднолькавай меры хваляваць кампазітара і аўтара лібрэта.

Гісторыя рускай класічнай оперы ведае намала прыкладаў плённай сумеснай работы кампазітара і лібрэтыста. Дружба Рымскага-Корсакава з лібрэтыстам Бельскім садзейнічала нараджэнню такіх вядучых опер, як «Бажа аб цару Салтане», «Сказанне аб градзе Кірэжы» і інш. Творца супрацоўніцтва П. Чайкоўскага з братам М. Чайкоўскім спрыяла напісанню гродзенскага оперы «Швабская дама» і «Аланта».

Прадаўжаць гэтыя традыцыі супрацоўніцтва — задача беларускіх кампазітараў і лібрэтыстаў.

У стварэнні плана лібрэта оперы «Андрэй Касцюка» П. Габэкі актыўна ўдзельнічаў М. Аладаў. З яго дапамогай былі распрацаваны асноўныя лініі драматургічнай дзеі, намечана расстаноўка вакальна-харавых нумароў, што садзейнічала з'яўленню поўназначнага лібрэта, у якім побач з паэтычнымі вартасцямі былі вырашаны драматургічныя планы. Але опера, якая напісана шэсць год таму назад, на віне праўдліва Саюза кампазітараў і асабліва тэатра оперы і балета да гэтага часу не паказана шырокай грамадчасцю і не абмеркавана.

Творца супрацоўніцтва Д. Лукаса і М. Кілімовіча таксама дапамагалі стварэнню лібрэта оперы «Бастусь Каліноўскі». Аналагічны прыклад мы маем і ў рабоце драматурга Я. Рамановіча над лібрэта оперы «У пушчах Палесся». Аўтар чула ўлавіў намер кампазітара і скарыстаў характэрныя асаблівасці яго лірычнага таленту.

Тэмы і вобразы лібрэта Габэкі «Андрэй Касцюка» і Кілімовіча «Бастусь Каліноўскі» не апазыханы з мастацкай літаратуры, яны існуюць самастойна, як літаратурныя творы. І ўсё-ж неабходна рэкамендаваць лібрэтыстам ствараць оперы па лепшых творах беларускай літаратуры, следаваць у гэтым добрым традыцыям рускіх лібрэтыстаў, якія бралі сюжэты Пушкіна, Лермантава, Гогаля і Астроўскага.

Руская літаратура аказала глыбокі ўплыў на развіццё рускай оперы. Беларуская мастацкая літаратура (асабліва павіяна) павінна садзейнічаць стварэнню яркіх нацыянальных опер.

Многа добрага ў оперы «Міхась Пагорны» — паэтычны тэкст П. Броўкі, музыка Я. Цікоціна. Опера-ж чамусьці пасля вайны не адноўлена. Тым неадомым, якія ў ёй ёсць, можна выправіць. Неабходна толькі больш перадаваць выразнасць фінала, умацніць асноўныя канфілікты — сутыкненне светлых ідэй герояў са змрочнай дэманічнай рэалістасцю. П. Броўку і Я. Цікоцінаму варты аказаць паказачы рост вядомасці сваіх герояў пад уплывам Комуністычнай партыі. Тэатру трэба аднавіць гэты твор на сваёй сцэне.

Опера «Дзятчына з Палесся» Я. Цікоціна (лібрэта П. Броўкі і Я. Рамановіча) паказвае рост драматургічнага майстэрства лібрэтыстаў. Аднак і тут побач з верна выяўленымі сітуацыямі, цікавай экспазіцыяй і вострым канфіліктам ёсць і слабыя, пераказаныя сцэны, як сучасна Алесі з фон-Боленам у апошняй карціне. Гэтая сцэна затрымлівае развіццё дзеі і дынамічнасць фінала. Тама гераічнай барацьбы савецкіх патрыётаў не набыла ў канцы оперы рэалістычнага ўвасаблення. У выніку залішняй дыялогічнасці атрымаўся сумны і невыразны рэзультат. А рэалістычна не можа глыбока раскрыць вобраз, даць поўную характарыстыку.

Лібрэтыстам і кампазітарам неабходна для адлюстравання патрыятычных імкненняў Алесі ствараць валакую гераічнае асяроддзе. Толькі ў яркім вакальным нумары, закончаным па форме, можна раскрыць вобраз.

Драматург М. Кілімовіч у лібрэта оперы «Песня аб ішчэці» знайшоў рад цікавых кампазіцыйных прыёмаў, уладва выразны вобраз Пацалуікі, Ілі і іншых. Аднак канфіліт у лібрэта вырашаны вельмі наіўна і павярхоўна. Тое, што галоўны герой — Васіль, які на думку аўтара з'яўляецца носьбітам комуністычнага маралі, абнавічавае каханую дзятчыну Калірыну ў ныварнасці на падставе кароткай размовы з Галінкай, прыняжае не толькі яго пацуюці, але і вобраз Калірыны, якая кахае Васіля. У савецкіх операх людзі могуць і павінны кахаць, але ня гэта будзе пацуюці людзей з палымай і шчырай душой.

Ціпер, калі існуе не толькі лібрэта, але і музыка, неабходна, каб аўтары больш глыбока абгрунтавалі канфіліт і ўзмацнілі ідэйны змест лібрэта.

В. Раждаственскі і П. Базаўскі выкарысталі для опернага лібрэта аповесць Т. Хадзевіча «Вяснянка». Аднак тэма аб сучасным калгасным жыцці адлюстравана аўтарамі неікава, суіна. Лібрэта напісана без удзелу кампазітара. У ім шмат умоўнага, няма ніводнай армі, ансамбля, глыбокай характарыстыкі дзючых асоб.

У лібрэта няма канфілікта. Аўтары толькі намецілі і паказалі два процілеглыя вобразы — узорную калгасніцу і бязог франтавіка, які чамусьці стаў аб'ектам і дармадэям. Новае і старае, барацьба перадавога і аджываючага не паказаны ў развіцці, у вострым і дзючым сутыкненні. Дробныя-ж пацуюці на музыку невята паласці.

Опера прабуе магутных страцей і глыбокіх перажыванняў. Нежмыцёвыя, бескаляровыя вобразы не маюць права на існаванне ў сярнічым творы. Слабыя, вольныя героі не могуць дасягнуць высокай чалавечай пацуюці. Лібрэта «Вяснянка» можна выправіць, тэма і светлы вобраз Вяснянкі даюць магчымасць напісаць оперу. Але неабходна, каб лібрэтысты разам з кампазітарам па-новаму падыхлі да тэмы і агучылі магчымасці стварылі змястоўную оперу.

Цікава чытаецца лібрэта оперы «Над Нёманам» П. Пестрака. Аўтар пераказанаў цікава прапанаваў два лагеры, дзейна развівае канфіліт паміж комуністамі і ворагамі народа — польскімі памешчыкамі, капіталістамі і іх прыхільнікамі.

Аднак адчуваецца, што П. Пестрака мала знаёмы з законам опернай драматургіі. Тэатр оперы і балета і асабліва кампазітары павінны дапамагчы яму, ў дзіпрадуюці лібрэта. Трэба скарыцца сцэны, дробныя ролікі і напісаць такты для разгортвання армі, ансамбляў, харавых нумароў. Лібрэта неабходна зрабіць больш сіліным, з яным драматургічным планам.

Лібрэта оперы «Машка» К. Пуроўскага мае некаторыя кампазіцыйныя вартасці. Аднак у ім ёсць сур'ёзны ідэйны зганы. Машка зусім не раскрыта як змагар за народнае шчасце.

Машка: Табою адно я жыву,
Галубка шыяз мая,
Сабе ішчэцкім называю,
— Скажы мне толькі: «Я-тыя!»
У свет далёкі, у іны край
Я ад баырына збогу,
І ты са мною ўцкай...

Ен хоча ўцячы ад баырына, каб не бачыць людскіх сляз...

Машка: Я не магу так жыць далей,
Душа гарыць мая ад болы,
Навокал чую плач людзей,
Навокал бачу іх ныволь...

Другая дзёл нічога новага не ўносіць у характарыстыку Машкі. Ен марыць толькі аб Ганне. Пакуты народа яго мала хваляюць. Ен і багатых забівае толькі таму, каб забыць сваё гора, сваю адзілоту...

Машка: О, Ганка, Ганка!

Крыні паганай шмат праліў,
А гора ў ёй не ўтаніў...

Машка ў лібрэта К. Пуроўскага — меладраматычны герой, пазабудзены музычна і воля. У ім няма тыповых рыс народнага героя.

Агляд оперных лібрэта паказвае, што ўданы атрымаўся там, дзе ёсць супрацоўніцтва драматурга і кампазітара.

Саюз кампазітараў і пісьменнікаў, а таксама тэатр оперы і балета, які доўгі час не дзікаўся дзейнасцю беларускіх кампазітараў і драматургаў, павінны ўключыцца ў работу па стварэнні беларускіх опер, дапамагаць лібрэтыстам аваладаць майстэрствам гэтага жанра.

Б. СМОЛЬСКІ.

Гродзенскі тэатр у Прыкарпаці

Гасцінна сустралі працоўныя Драгабыча калектыў Гродзенскага абласнога драматычнага тэатра, які прыехаў сюды на гастролі.

За першую здакду спектаклі наведала 6.000 гледачоў. Асаблівы поспехам карыстаюцца спектаклі: «Гэта было ў Мінску», «Камеяны гаспадар» і «Дзятчына-красуня».

Акрамя Драгабыча, калектыў тэатра выязджае з пастапоўкамі і канцэртамі ў раёны. Дамы культуры нафтавых промыслаў Прыкарпаці.

Адбылася сустрэча з рабочымі і інжынерамі нафтапрацоўчага заводу, перад якімі артысты выступілі з урыўкамі са спектакляў. Пасля канцэрта галоўны інжынер за-

Драгабыч.

(Наш кар.)

А. МАУЗОН.

Добрае знаёмства

Да заканчэння гастролей Львоўскага тэатра імя М. Занькавецкай у Мінску.

З тэатрам імя Занькавецкай мінчане пазнаёміліся ўспершыню, і таму хочацца пагаварыць аб тым станаўчым, што яра вызначнае аблічча бязумова таленавітага калектыва, разабрацца ў некаторых недахопах, якія, на нашу думку, некалькі зніжаюць узровень асобных пастапоўкаў.

Тэатр пачаў свае гастролі п'есай А. Карнейчука «Пагібель аскандры». Суворая праўда неабміжных дзён грамадзянскай вайны, вобразы мужных простых людзей, якія пранеслі праз агонь вайны, назгасную веру ў перамогу рэвалюцыі, романтична прыўзнятыя героі — востры адмыслены рысы, якія спрыялі таму, што п'еса гэтая па праву ўвайшла ў залаты фонд савецкай драматургіі. Спектакль «Пагібель аскандры» на сцэне тэатра імя Занькавецкай даўне да гледача падых часу. Тэмпераментны і заладны, ён прадеманстраваў значнае актёрскае майстэрства, паказаў, што тэатр трывала існаваць на шляху рэалістычнага мастацтва.

Спектакль «Любоў на світанні» па п'есе пісьменніка-патрыёта Я. Галана, «Мая перамога» (В. Сабко і Б. Балабана), «Вей, вейце!» (Я. Райніса) замацавалі поспехі, выклікалі ў гледача цікавасць да астатняга рэпертуара.

Найбольш поўна тэатр пазнаёміў нас з класічнай украінскай драматургіяй, з творчасцю Лесі Украінкі, Панаса Мірнага, М. Крапіўніцкага, Г. Квіты-Асноўчанкі, М. Старицкага. Імёны гэтых пісьменнікаў звязаны з демократычным рухам на украінскай дэмакратычнай літаратуры. Прадаўжаючы традыцыі Тараса Шэўчанкі, драматургі і пісьменнікі Панас Мірны, Леся Украінка, Іван Франко смела ўскрываюць і сваіх творах класавыя супярэчнасці тагачаснага грамадства, паказвалі гаротныя жыццёвыя працоўнага чалавека, асабліва сялянна. Смехам і трыпным словам выкрывалі яны сапраўды твар бузак-ліхвяра, пана, чыноўніка.

Украінская класічная драматургія развідалася пад жывотворным уплывам Грыбадэва, Пушкіна, Гогаля, Астроўскага.

Добра робіць тэатр імя М. Занькавецкай, калі пашырае працу над увасабленнем на сцэне класічных п'ес, любюцца і дбайна адносіцца да таго, што з'яўляецца нацыянальнай гордасцю украінскага народа.

На нашу думку, найбольш яркі спектакль з усёго класічнага рэпертуара тэатра — «Лымерыўна» Панаса Мірнага. Вязьмежна любіць Наталка (Лымерыўна), прстая сялянская дзятчына, парубка Васіля, але не можа здзейсніць яе мара. Пёнава царства ліхвяроў Шкандыбенькаў дзюрыць Наталку да самагубства, а Васіль пакідае вёску і ідзе за Дзяміро да паўстаўных сялян — студы, дзе праўда карыць крміду». Тыповы для таго часу соцыяльны канфіліт, глыбока распрацаваны вобразы, сакавітая мова далі тэатру магчымасць стварыць хваляючы рэалістычны спектакль. У ім найбольш ярка праявілі сваё майстэрства артысты Ф. Гаенка, Н. Дацэнка, В. Любар, В. Максіменка, Д. Дудараў, А. Давідэнка, О. Ножына. У «Лымерыўне» адчуваецца ансамбль, глыбока прадуманая рэжысёрская работа (рэжысёр Л. Харчанка), запамінаецца мастацкае афармленне Ю. Стафанчука.

Няма нічася працоўнаму чалавеку — гэта асноўная думка большасці п'ес класічнай украінскай драматургіі. Груба разубраецца шчасце Маўкі і Лукаша ў «Лясной песні» Лесі Украінкі. Ашуджаня і зняважана паірае Ахсаня ў п'есе М. Крапіўніцкага «Пакуль сонца ўзыдзе, раса вочы вясце». І вострае спектаклі па гэтай п'есе і хочацца спыніцца больш падрабязна.

Як рэжысёр (В. Іўчанка), так і актёры падыхлілі да раскрыцця падзеі ў п'есе ілюстрацыйна. На сцэне дзейнічаюць добрыя і крыху злыя людзі. Які пратэст пакрыўджаных паменены агучылі сентэнцыямі. Прымірончыя словы памешчыка-ліберала Горнава «Спадываеся на розум і сілу яго» чамусьці ступавазі горку, але валакую праўду слоў, якія сказаў проты сялянні Максім Фартуна: «Пакуль

сонца ўзыдзе, раса вочы вясце». Між тым, гэтая мудрая народная патаворка, у якой схаваны найтабейшыя змест, — явэр-е простага народа ў абданкі памешчыка — павіна быць легчы ў аснову спектакля. Ціжка падагціца і з канцоўкай спектакля — надпалам панскай сялыбы. Діжка таму, што гэта не выязжае з п'есы, не падрыхтавана папярэдняй падзеяй ў спектаклі, выглядае штучна і надумана.

Абстрактнае соцыяльнае канфілікта п'есы трэба шукаць не ў яго знешнім афармленні, а ва ўнутранай сутнасці падзеі, галоўнае — у наводзінах дзючых асоб.

Украінскі народ на працягу стагоддзяў реў крыўпанітныя войны за свая вызваленне о-пад нацыянальнага і соцыяльнага ўціску. Характэрнай рысай гэтай барацьбы было імкненне проты людзей да ўз'я-

нання са сваім адзінакроўным братам — рускім народам. Таму з'яўленне ў рэпертуары Львоўскага тэатра спектакля на матывах апавесці Н. В. Гогаля «Тарас Бульба» зусім заканамернае.

Варта адзначыць, што спектакль «Тарас Бульба» (аповесць інацыравана рэжысёрам В. Цягно, ён-жа пастапоўніччы) у асноўным перадае пазію неўміручага гогольскага твора. На сцэне дзейнічаюць мужныя людзі з іх нывымнай любобу да радзімы і такой-ж нывымнасцю да ворагаў. У тэксце інацыраўкі захаваны сакавіты гогольскі гулар. Рад сцэні — прыме: Астана і Андрэй, у Сены, ля сцен Дубна, у палачы дубенскага ваводы — пастаўлены рэжысёрам і сыграны актёрамі тэмлена перамятна, на даволі высокім узроўні і з добрым густам. Але спектакль мае і значныя недахопы. Так, разгортванне падзеі ідзе не па лініі напружанага дзюня, а на спад. Рад сцэні ілюстрацыйны. Невыразныя некаторыя мізланцы, асабліва ў батальных эподах. Даволі слаба выглядае варажы стан. Не да канца і не грунтоўна матываваны прычыны здрады Андрэя. Не ўскрыта, па сутнасці, здрад-

ніцкая роля гетмана кароннага войска Жючы Паспалітай Польскай, а дзюль ён зусім выразна паказана прычына сутычкі з ім Тарас Бульба.

Гэтыя недахопы вынікаюць, на-першае, з кампазіцыйнай рыхласці інацыраўкі, на-другое, — з адсутнасці яркай ідэі, якая павіна праходзіць праз увесь спектакль.

У спектаклі ёсць удалыя вобразы, але няма янча адзінага стрыжня, вакол якога адбываюцца ўсе падзеі.

Ролі Тараса Бульбы іграе артыст В. Яромка. У яго выкараны Тарас сумленны і непалакуны, а дзе трэба—дзіспіны і іхтры. Вылікі ён у сваёй ныванавіці не толькі да польскіх паноў, але і да той вярхушкі украінскага казачтва, якая прадае сваю народ. За знешняй стрыманасцю захавана воля мудрага чалавека, які шмат перажыў і многа бачыў. Вобраз Тараса — бясспрэчна ўдана таленавітага артыста.

Запамінаюцца вобразы, якія стварылі арт. Д. Дудараў, Ф. Гаенка, А. Давідэнка, С. Вейра і др.

Некалькі застатне заханіў знешнімі эфектамі мастак Ю. Стафанчук. Многія сцэны праходзяць у цемры, і мы можам толькі адгадавацца, што змені эфект у спектаклі займае занадта вялікае месца. Так, неспрымае ўражанне пакідаюць залны гармат, больш падобны на дзічаюча абаўку. Наўна, і таму не робіць ніякай ўражання, атака казакаў пры дапамозе ценіў і г. л.

Спектакль «Тарас Бульба» можа і павінен заняць вядучае месца ў рэпертуары тэатра. Але для гэтага над ім янча трэба працаваць. У дыперанні-жа выглядае ён больш напамінае аюд да будучага вялікага мастацкага палатна, чым гатовы твор.

Калі артыст паўтарае сабе ў некалькіх ролях, аб ім кажуць: ён не пераўвасабляецца. Гэта суворое меркаванне аб мастацку, бо нывіменне ажыццявіць артанічмы пераход ад адной ролі да другой сведчыць аб тым, што сцэна не з'яўляецца роднай стыхіяй для такога творчага работніка.

Уладзімір Іосіфавіч Дзядзюшка належыць да той групы актёраў, якія пры выкананні любой ролі стараюцца быць сціплым, неспрымачым, але аказваюцца бліжэй гледачу сваім творчым натхненнем, сапраўдным мастацтвам.

У. Дзядзюшка валодае цудоўнай здольнасцю пераўвасабляцца на сцэне. Хто добра знаёмы з Дзядзюшкам і створаным ім у спектаклі «Канстанціне Заслонаве» вобразам Крушыны, той ведае, што гэта вышэй таленавітага пераўвасаблення. Крушына Дзядзюшкі — стары, многі перажыўшы чыгуначнік. Ён маўлячы, замкнуты, знешне адваіца прыху суворы. Але якая прыгожая душа ў гэтага старога рабоча-калькі спакойнай мужнасці ў кожнай складцы яго маршчыністага твару! Якая сіла любіць да Радзімы жыць ў ім, калі нават стараецца аказацца пераможанай пацуюцім патрыятычнага абавязку і жаданнем быць карысным у барацьбе.

Глядач бачыць Крушыну і разам з ім перажывае ўсе прыгоды яго жыцця, ён забывае, што на сцэне — актёр.

Імкненне артыста даць жыццё сваёму вобразу — натуральны працэс тэатральнай творчасці. Там, дзе гэта яму не ўдаецца і ён періць жорсткае паражэнне, мы гаворым: вобраз атрымаўся нежмыцёвым.

У творчай біяграфіі Дзядзюшкі амаль няма такіх вобразав, якія азначаюць сабой колкі-небудзь сур'ёзную актёрскую няўдана. Пачынаючы ад пагодзіскага Галя ў «Мамі сябры» праз вобраз простага працавіка калгаснага вёскі Мірона Бокуды ў «Пагібелі воеў» Э. Самуіленка, Крушыны ў «Канстанціне Заслонаве» А. Маўзона — да Пятляванана ў п'есе «Залле ваваранкі» К. Крапівы і Багрова ў «Залле «Аўроры» М. Бальшышцова і М. Чыауралі, — такі шлях народнага артыста рэспублікі, калі вызначаць яго найбольш буйнымі работамі.

У. Дзядзюшка — майстра сцэнічнага вобразна нашага сучасніка! Яго галоўныя актёрскія ўданы звязаны з правільным паказам багатых разнастайных яласцей савецкага чалавека. Мы гаворым аб галоўнай лініі ў ролі артыста і таму апу-

Г. ТАРАН.

скаем дэталёвым разгляд такіх, па-сваёму ролях, аб ім кажуць: ён не пераўвасабляецца. Гэта суворое меркаванне аб мастацку, бо нывіменне ажыццявіць артанічмы пераход ад адной ролі да другой сведчыць аб тым, што сцэна не з'яўляецца роднай стыхіяй для такога творчага работніка.

Уладзімір Іосіфавіч Дзядзюшка належыць да той групы актёраў, якія пры выкананні любой ролі стараюцца быць сціплым, неспрымачым, але аказваюцца бліжэй гледачу сваім творчым натхненнем, сапраўдным мастацтвам.

У. Дзядзюшка валодае цудоўнай здольнасцю пераўвасабляцца на сцэне. Хто добра знаёмы з Дзядзюшкам і створаным ім у спектаклі «Канстанціне Заслонаве» вобразам Крушыны, той ведае, што гэта вышэй таленавітага пераўвасаблення. Крушына Дзядзюшкі — стары, многі перажыўшы чыгуначнік. Ён маўлячы, замкнуты, знешне адваіца прыху суворы. Але якая прыгожая душа ў гэтага старога рабоча-калькі спакойнай мужнасці ў кожнай складцы яго маршчыністага твару! Якая сіла любіць да Радзімы жыць ў ім, калі нават стараецца аказацца пераможанай пацуюцім патрыятычнага абавязку і жаданнем быць карысным у барацьбе.

Глядач бачыць Крушыну і разам з ім перажывае ўсе прыгоды яго жыцця, ён забывае, што на сцэне — актёр.

Імкненне артыста даць жыццё сваёму вобразу — натуральны працэс тэатральнай творчасці. Там, дзе гэта яму не ўдаецца і ён періць жорсткае паражэнне, мы гаворым: вобраз атрымаўся нежмыцёвым.

У творчай біяграфіі Дзядзюшкі амаль няма такіх вобразав, якія азначаюць сабой колкі-небудзь сур'ёзную актёрскую няўдана. Пачынаючы ад пагодзіскага Галя ў «Мамі сябры» праз вобраз простага працавіка калгаснага вёскі Мірона Бокуды ў «Пагібелі воеў» Э. Самуіленка, Крушыны ў «Канстанціне Заслонаве» А. Маўзона — да Пятляванана ў п'есе «Залле в

Падручнік па тэорыі музыкі

Вышла ў свет другое, дапоўненае выданне падручніка «Элементарная тэорыя музыкі» В. Яфімава. Значна шыроў у параўнанні з першым выданнем (1949 г.) дадзена гістарычнае тлумачэнне назвы актаў, пабудовы гукарадоў ад заданых гуку, а таксама іншыя тэмы.

Падручнік В. Яфімава напісаны прастай мовай, фармулёўкі палажэнняў дакладныя, ясныя, думкі выказаны лаканічна.

Так, напрыклад, у адным з найбольш вялікіх раздзелаў «Гукавысотныя сувязі» аўтар іскленда даць канкрэтнае разуменне ладу, гамы і зусім паномна да вызначэння танальнасці, выкарыстаўшы для гэтага пачатковы музычны фразу гімна Камуністычнай партыі. Памярала тэма мінорных танальнасцей, тэма «Акорды» (уступ да яе) і іншыя. Аўтар іскленда ўстанавіць злучэнне ладу і музычнай творчасці. У якасці музычных прыкладаў у падручніку шырока выкарыстаны народна-песенны матэрыял (беларускі, рускі і украінскі фальклор), прыклады з рускай і заходнеўрапейскай класікі. Такім чынам, вучні музычных школ і студэнты практычна засваіваюць тэарэтычныя палажэнні і знаёмяцца з музычнай літаратурай. Добра скарыстаны прыклады з панаўлярных музычных твораў.

Вельмі каштоўныя метадычныя заўвагі. Аўтар паслядоўна і грунтоўна растлумачвае дадзеныя ў раздзелах вызначэнні. Да кожнай тэмы змешчаны кантрольныя пытанні і практыкаванні. Практычнае абгрунтаванне тэарэтычных палажэнняў

вельмі добра пададзена ў наглядных табліцах. Пачынаючы з раздзела «Сістэма высотнай арганізацыі музычных гукаў», амаль кожная тэма ілюструецца адпаведнай табліцай.

Але ёсць у падручніку і істотныя недахопы. Хачэлася-б, каб кожнае з раздзелаў — «лад», «гама», «мажор» і іншыя — пацвярджалася прыкладамі з музыкі. Гэта трэба для таго, каб студэнт мог адрозніць мажор ад мінора па гучанню, дытанічную гаму ад хрэматычнай і цэлатонай, а таксама характар гучання розных ладаў. Тым больш, што ёсць многа такіх прыкладаў з твораў Глінкі, Рымскага-Корсакава, Чайкоўскага і іншых класікаў рускай опернай і сімфанічнай музыкі.

У падручніку сустракаюцца музычныя прыклады без дакладнага ўказання крыніцы (стар. 46 — 54). Ёсць і менш значныя недахопы, як адсутнасць ўказання націску на вымаўленне таго ці іншага гярміну, адсутнасць перакладаў асобных слоў.

Трэба даць больш шырокае вызначэнне разумення «вышняя гука», удакладніць залежнасць тэмбра ад складу ваганняў і г. д.

Падручнік В. Яфімава карыстаюцца ва ўсіх музычных вучылішчах і школах Беларусі, у многіх музычных вучылішчах Савецкага Саюза. Ён можа аказаць дапамогу і тым, хто самастойна вывучае музыку.

В. СІЗКО,
выкладчык Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі.

На самастойны шлях

Каля раяля сядзіць юнак. Люцца магучыя акорды. Гучыць аркестр, мелодыя расце і шыраецца. Перад слухачамі паўстае гарды, мужны вобраз раманцістаў музыкі ў выкананні маладога піяніста, выпускніка кансерваторыі Ігара Палівода.

«Ужо можна гаварыць аб творчым вопліку маладога піяніста. Паліводае ўласныя ўдумлівы падыход да твора, сур'яна трактоўка ідэянага і вобразнага яго зместу. У яго няма манернічання ў ігры. Асаблівае ўражанне робіць ігра Палівода ў моманты найбольш дынамічнага, магучага тучання фартэціна.

У жыцці Уладзіміра Алапцкага музыка ўвайшла параўнальна нядаўна. Юнак хацеў стаць інжынерам-электрыкам. Абараніўшы зімой 1948 года дыпломны праект у Мінскім політэхнікуме, Алапцкі збіраўся гаспаўнаць у політэхнічны інстытут. Але імкненне да музыкі аказалася мацней: ён наступіў у кансерваторыю па класу фагота. Вучоба ў кансерваторыі давалася Алапцкаму лёгка, аднак студэнт шмат гады праводзіў за іграй, развіваючы тэхніку, дамагаючыся яркага, прыгожага тучу. Алапцкі выдатна скончыў кансерваторыю.

Прыгожы, сакравіты гук, роўнасць у гучанні фагота, тонкая інвансфіра — адметныя рысы маладога музыканта. У руках

Ул. Алапцкага фагот — інструмент, які выхарыстаўваецца толькі ў аркестры, — ператварыўся ў сапраўды інструмент.

Сын брэсцкага рабочага Сцяпан Сізко здолеў ажыццявіць сваю мару (вучыцца музыцы) толькі ў 1939 годзе. Вучоба ў Брэсцкім музычным вучылішчы, служба ў Савецкай Арміі — галы ўпяртай працы, смелы дзяржавіні. Неразлучны сабра — флейта — заўсёды суправаджае маладога саадагта; гэтакім інструменту ён аддае кожную вольную хвіліну. У 1948 годзе Сізко паступае ў Беларускае кансерваторыю, якую заканчае выдатна. Флейст вылаедае прыемным гукам, дасканалай тэхнікай, чыстай выканання ва ўсіх рэгістрах, у любімым тэмпе.

Дванаццаты выпуск Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі даў рэспубліцы 24 музыканты; у іх ліку піяністы, дырыжоры-харавікі, аркестранты па класах скрыпкі, трыбу, фагота, флейты, трамбона і іншых інструментаў, па класу домры, баяна. Чагвэра найбольш таленавіты выпускнікоў маюць дыпломны з выдатнымі адзнакамі. Гэта флейст С. Сізко, фагатэст У. Алапцкі, піяніст І. Палівода, дырыжор-харавік Н. Корсак.

Выступленні выпускнікоў паказалі, што кансерваторыя выхавала ў сваіх сенах таленавітую моладзь.

Е. РАКАВА,

На сцэне — юныя танцоры

Канцэрт выхаванцаў харэаграфічнага вучылішча на сцэне опернага тэатра падаўся незвычайна. Замест класічнай варыяцы гледачы убачылі школьныя практыкаванні па класіцы, у якіх удзельнічалі дзівучы старшых класаў (клас выкладчыка В. Дудко).

Значнае месца ў праграме занялі варыяцыі і ансамблевая танцы з балетаў Чайкоўскага «Лебядзінае возера», «Спяччая красуня» і «Шчэколечык».

Выпускнікі Абакучык, Данилава і Марголіна, вучаніцы Будзікава, Бастун і Галавач добра перадалі агучны настрой музыкі геніяльнага рускага кампазітара, змяшчалі свет яго вобразу. У танах адчуваецца пэтычнасць і лірызм, прыкметна хараство формы — мяккасць ліній, рухаў і поз.

Менш удала выкананы сцэны з балетаў «Бахчысарайскі фантаз» і «Марная перасяпруга». Тут поруч з дасканалым класічным танцам трэба было праявіць і акторскае майстэрства, адольнасць стварэння індывідуалізаванага вобразу. Але з-за безуважлівасці кіраўніцтва вучылішча да сцэнічнага выхавання балетнага актара будучыя артысты слаба авалодалі сістэмай К. С. Станіслаўскага.

Толькі Абакучык знайшла некаторыя характэрныя рысы для зусім розных па сваёму ўнутранаму свету вобразаў. Яна перадала палыміянскае пушкінскае Зарэма, глыбока яе перажыванні, а пачуццём шчэлага гумару раскрыла дасціпнасць і гарэліўнасць забавнай і смешнай Лізы («Марная перасяпруга»).

Каб забяспечыць творчы рост Абакучык, ёй неабходна клапатліва ўвага мастацкага кіраўніцтва тэатра оперы і балета.

Удала выкананы вучані характэрныя народныя танцы. Так, Будзікава (восьмы клас) тэмпераментна, з добрым густам і пачуццём каларыта выступіла ў іспанскім танцы.

Змястоўныя і дасціпныя сюжэтныя харэаграфічныя сцэнікі «Чапаецы» і «Сувораўцы» былі выкананы вучані маладых класаў. Свежа і захалюючы, з сапраўдным удымам вучні танцавалі на канцэрце «Крыжачок» і «Таўкачык».

Канцэрт паказаў, што Беларускае дзяржаўнае харэаграфічнае вучылішча (мастакі кіраўнік — народная артыстка БССР А. Нікалаева) клапатліва вуховвае нашчыннальны кадры выканаўцаў класічнага і народнага таіца.

Выканаўцы танца «Таўкачык» перад выходам на сцэну. На пераднім плане — мастакі кіраўнік вучылішча А. Нікалаева.

ПІСЬМЫ ў РЕДАКЦЫЮ

Камерцыя замест культурнага абслугоўвання

З кожным годам расце і прыгажэе Барысаў. За пасляваенны час тут адбудаваны многія заводы і фабрыкі, адноўлены клубы, бібліятэкі.

У вольны ад работы час барысаўчане наведваюць гарадскі парк. З першага погляду здаецца, што ўсё тут у парадку: працуе чыстальні, ёсць бильярдына, наладжваюцца канцэрты. Аднак работа парка культуры і адпачынку не задавальняе нас, жыхароў Барысава. Ніколі тут не праслушаеш цікавай лекцыі або даклада, зусім рэдка выступаюць калектывы мастацкай самадзейнасці.

Выклікаюць абурэнне камерцыйная камбінацыя дырэкцыі парка (дырэктар І. І. Хаміні). Цана за ўваход у парк кожны дзень скача. У апошні час вечарам у

суботу і нядзелю плата за ўваход чамусьці павышаецца да 4 рублёў, а той, хто рашыў паісці на танцы, павінен купіць яшчэ адзін білет за 3 рублі. Прыкрываецца гэтая камерцыя тым, што ў парк у гэты час адбываецца канцэрт.

Доўгі час ідуць гразмовы аб тым, каб зрабіць асобны ўваход на адкрытую эстраду і ўстанавіць пастаянную плату за ўваход у парк. Але дырэктар не спынаецца.

У парк няма ніводнай бяседкі, фантана, не арганізуюцца гульні для дзяцей. Барысаўскі гарыканком прымураўся з такім становішчам, але не хочучь мірыцца з гэтым наведвальнікі парка.

І. АГРАНОВІЧ,
Б. ВАРАНЦОУ.

Толькі абяцанні...

У Старобіне працуе кніжны магазін Абкнігагандлю.

Памышканне для магазіна адведзена маленькае. Яно не прыстасавана для гандлю кнігамі, а хутэй нагадвае склад. Паступіўшы для продажу літаратуры ляжыць на падлозе, раскіданая ў беспарадку. Пакупнік у магазін нават не можа зайсці. Прадавец-жа не мае матчынасці адідукаць падтрымліваць яму кнігі.

Нядаўна магазін атрымаў на 50 тучыч рублёў рознай літаратуры.

— Дзе яе размясціць? — пытае загадчы магазіна тав. Капчыц.

Мы спадзеемся, што на гэты пытанне адказа тав. Клейман — загадчык Барубіскага абкнігагандлю. Ён неаднаразова абяцаў падшукваць адпаведнае памяшканне для магазіна, але абяцанні так і застаюцца абяцанкамі.

П. БАРОДКА.

Кніга апавяданняў Янкі Маўра

У Дзяржаўным выдавецтве дзіцячай літаратуры (Масква) вышла з друку трыццацішасцітым тучажом кніга апавяданняў Янкі Маўра.

Юны чытач азнаёміцца з наступнымі апавяданнямі пісьменніка: «Сям'я», «На ільвінцы», «Максімка», «Запіска», «Падарожжа вакол дома».

Аўтарызаваны пераклад на рускую мову — Р. Рубінай. Ілюстраваў кнігу мастак Б. Марквіч.

Творы М. Багдановіча на рускай мове

У Дзяржаўным выдавецтве мастацкай літаратуры (Масква) нядаўна вышаў зборнік выбраных твораў Максіма Багдановіча. Кніга складаецца з двух раздзелаў — паэзіі і прозы. Паэтычныя творы дадзены ў перакладах М. Ісакоўскага, А. Пракоф'ева, В. Саянава, Н. Браўна, Б. Іраніна, П. Семініна і другіх паэтаў і перакладчыкаў.

У раздзеле «Проза» надрукаваны, акрамя апавяданняў пісьменніка, яго гісторыка-літаратурныя нарысы: «Памяці Т. Г. Шчэцінкі», «Забыты шлях», тэарэтычная работа «Санет» і іншыя.

Да азнамялення рускага чытача з тэорыяю беларускага паэта зборніку прадпаланы крытыка-біяграфічны нарыс С. Майхровіча.

Выданне прыгожа аформлена. Кніга адкрываецца партрэтам М. Багдановіча работы мастака Ю. Растовцава.

Тучаж кнігі — 10.000 экз., памер — 9,97 друкаваных аркуша.

На адной з рабочых ускарін Парыжа, у доме металістаў (вуліца Тымбо), адкрылася вялікая мастацкая выстаўка. На ёй прадстаўлены творы звыш 150 мастакоў, скульптараў, гравёраў, майстроў прыкладнага мастацтва. Побач з мастакамі-камуністамі на выстаўцы прымочуе ўдзел беспартыйных мастакі, многія з якіх яшчэ нядаўна былі прыхільнікамі «чэстага мастацтва».

Выстаўка называецца «Ад Маркса да Сталіна».

Часопіс «Ар дэ франсе» называе выстаўку «вельмі важным аглядом французскага прагрэсіўнага мастацтва». «Выстаўка а'лявіцца важным этапам у развіцці перадавога мастацтва Францыі», — піша ён. «Якія і шматлікія мастацкія выстаўкі ў Парыжы», — наведвальнае газета «Летр франсе», — але не было яшчэ адной, якая была-б прысвечана тэматыцы такой значнай, такой важнай для ўсё чапавецтва». «Юманітэ» ўказвае на «велькае значэнне выстаўкі для французскіх перадавых мастакоў». Газета адзначае «рэалістычную накіраванасць» і «соцыяльную глыбокасць» большасці выстаўленых твораў.

Тут прадстаўлены чатыры пакаленні французскіх мастакоў, пачынаючы ад старэйшых майстроў (такіх, як Лурса, Пікасо, і іншыя) да маладых мастакоў, якіх толькі закончылі сваю мастацкую адукацыю.

Рад вялікіх палотнаў прысвечаны жыццю і рэвалюцыйнай барацьбе Маркса і Энгельса. Малады мастак П'ер Дэзон экспаніруе карціну «Маркс абвяджае Прудона». «Юманітэ» называе гэты твор «карцінай вельмі яркай эмацыянальнай еілы». Газета высокая ацэньвае карціну Жана Вендэна «Смерць Маркса». Мастак Марсель Гіом намаляваў Энгельса ў рабочых кватэрках Лондана. На выстаўцы ўдзельнічаюць праўнікі Карла Маркса — мастак Фрадэрык Лонге і скульптар Карл Ланге, які стварыў бюст Маркса і скульпу-

Кніг няма

У Сольскую сельскую бібліятэку Сморгонскага раёна прымочу чытач.

— Скажыце, калі ласка, ці ёсць у вас раман Івана Шамякіна «Глыбокая пільна?» — звярнуўся ён з пытаннем.

— Упершыню чую такую кнігу, — адзвілена адказада загадчыца бібліятэкі Марыя Сцяпанавна Захаравна.

— Вось дык бібліятэкар! Нават не ведае такой панаўлярнай кнігі, — скажаў наведвальнік. — А Янкі Брыля «У Забалодці дзее» ёсць?

— У нас, уласна кажучы, вельмі мала кніг на беларускай мове, — прызналася Захаравна.

Як ні дзіўна, але беларускіх кніг у бібліятэцы сапраўды вельмі мала, а бібліятэкар нікога не робіць, каб задаволіць пытанне чытачоў.

М. БЕЛЬСКІ.

ДЫСЕРТАЦЫЯ ПА ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАГА ТЭАТРА

Аспірант Інстытута літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР А. Бутакоеў, які ў 1947 годзе скончыў Беларускае інстытут тэатральнага мастацтва, напісаў дысертцыю па гісторыі тэатра імя Янкі Купалы (1920—1940 гг.).

На пасяджанні вучонага савета Інстытута гісторыі мастацтва Акадэміі навук СССР пад старшынствам акадэміка І. Грабары адбылася абарона дысертцыі.

Выступіўшы прафесар М. Дабрынін, драматург В. Вольскі і доктар мастацтвазнаўства Ю. Дамітрыеў станоўча ааналілі дысертцыю.

Вучоны совет аднагалосна прысудзіў А. Бутакоеву годнасць кандыдата мастацтвазнаўства.

(Наш кар.).

Па слядах нашых выступленняў

«Аб музычных кадрах»

Так называўся артыкул Ул. Алоўнікава, надрукаваны ў нашай газеце 20 чэрвеня г. г. Як паведаміла сакратар партбюро Беларускай кансерваторыі тав. Логінава, артыкул абмяркоўваўся партыйнай арганізацыяй кансерваторыі. Крытыка прызнана правільнай.

Выбрана камісія па распрацоўцы мерапрыемстваў, якія накіраваны на палепшанне дзейнасці кансерваторыі па выхаванню музычных кадраў.

З ЗАМЕЖНОЙ ПОШТЫ

Выстаўка мастакоў чатырох пакаленняў

Палатно Фрадэрыка Лонге «Энгельс у гасцях у Маркса» — адна з капітальнейшых работ выстаўкі.

Крытыка высокая ацэньвае скульптуру Леніна, якую стварыў таленавіты скульптар Мерсе. М. Гільберт казвае Леніна ў час гутаркі з рабочымі. З другіх партрэтаў Леніна прэса лічыць асабліва каштоўнымі творы мастакоў Дарвіль і Банвіля.

Вядомы прагрэсіўны мастак Барыс Тасцілі адлюстравуў сабрэскую гутарку Сталіна і Маркса Тарза. Манументальная скульптура Сталіна створана Георгам Салендарам. Франк Гамелен намаляваў маладога Сталіна ў Горы.

Вялікае колькасць карцін адлюстравуе рэвалюцыйную барацьбу французскага рабочага класа. Шарль Рыволь прысвячае вялікае палатно 1848 году, Жыльбер Блюк і М. Гільберт — баям Парыжскай Камуны. Вялікую увагу прыдавае серыя карцін аднаго з выдатных прагрэсіўных мастакоў Фужарона, які адлюстравуў рэвалюцыйную барацьбу французскіх рабочых у нашы дні. Арыгінальны мастак Мерсіэль М'аль, якая прысвяціла ўсю сваю творчасць паказу жыцця і быту народаў Алжыра, выступае з новай серыяй партрэтаў алжырскіх сялян. Вялікую цікавасць выклікае дэкаратыўная кампазіцыя аднаго са старэйшых французскіх мастакоў — Лурса «Свабода».

Некаторыя мастакі прысвяцілі свае творы стваральнай працы ў краінах народнай дэмакратыі. Так, Шарль Дабрыно стварыў вялікае палатно «Адзіндзень Варшавы», Жак Бог намаляваў на сваіх карцінах ся-

Велаяпрабег праз тры рэспублікі

Раіной над Гомелем праляцеў спартыўны самалёт. З яго борта былі скінуты лістоўкі, у якіх паведамлялася аб тым, што з боку Чарнігаўскага шасе ў горад прыбываюць удзельнікі шматдзённай веласіпеднай гонкі Масква — Харкаў — Кіеў — Мінск — Масква.

Удзельнікі савецкага велатура праехалі ўжо большую частку свайго шматдзённага маршрута. Пачаўшы свой шлях у Маскве, яны праймчалі праз Тулу, Орел, Курск, Харкаў, Палтаву, Лубы, Кіеў, Чарнігаў.

Гамальчанае радасна сустракалі мясцінныя веласіпедысты нашай краіны. Нам давялося разам з удзельнікамі шматдзённай велаягонкі праехаць па дарогах Беларускай Рэспубліцы. Шлях з Чарнігава ў Гомель быў вельмі цяжкім. Таму судзілі рашыць даць раздзельны старт, г. зн. веласіпедысты на гэтым этапе пачыналі спарбінства з прамажкам у адну хвіліну. Першым перасек межу нашай рэспублікі член каманды «Тарпед» Кноблак. Аднак не ён вышаў пераможцам. Хутчэй за ўсё 96 кіламетраў ад Чарнігава да Гомеля праймчалі армейскі веласіпедыст Радзіслаў Чыжыкаў. Гамільчанае прыпадасці яму кашую з беларускім арнаментам.

Але пераможца на адным з этапаў гонкі — гэта не значыць быць яе лідэрам. Для гэтага трэба з найменшым часам праехаць усё 2 тучыны 604 кіламетры шляху. З першых этапаў вышэйшай гонкі не лідэрам быў вядомы майстар спорту Яўгеній Кляўцоў (каманда Савецкай Арміі).

Перапачываўшы ў Гомелі, спартсмены рушылі на Оршу. Гэта быў самы доўгі і цяжкі этап шматдзённага спарбінстваў. 230 кіламетраў з крутымі пад'ёмамі і імклівымі спускамі пад гарачымі праменнямі летняга сонца праймчалі веласіпедысты. Пераможцам вышаў майстар спорту Уладзімір Кручкоў (Савецкая Армія). Ён лераадолеў гэтую дыстанцыю за 8 гады 8 хвілін 13 секунд. Аднак зноў найменшую суму часу меў Яўгеній Кляўцоў, апраунты ў ганаровую аранжавую майку з надпісам «Лі-3».

З Оршы спартсмены стартвалі ў нашу сталіцу — Мінск. Гэты адрэзак шляху, які праходзіў па шырокай аўтамагістраля, яны імчаліся з яшчэ большай хуткасцю. Кожнаму з іх хачэлася першым дасягнуць дачэснага фініша. Незадоўга да Барысава ўперад вырваўся прадатаўнік каманды «Шхтёр» Яўгеній

Советаў. Малады гончык упершыню ўдзельнічае ў такіх быўных спарбінстваў. З юнацкай энергіяй раскручваў ён педаль сваёй машыны, усё больш і больш павялічваючы хуткасць. Калі лідэрская група веласіпедыстаў кінулася наўздагон за ім, было позна ўжо. Советаў першым уехаў у Мінск, праймчалішы 209 кіламетраў за 5 гады 40 хвілін 44 секунды.

Ушчыльнаю за ім скончылі дыстанцыю адрэзку звыш 40 спартаментаў. Сапрад іх быў і лідэр гонкі Яўгеній Кляўцоў. У гэтай-жа групе прыхаў у родны горад і мінчанін майстар спорту Віктар Лі Фу.

Мінчане з сардэчнай цеплынёй сустралялі тых, хто на працягу некалькіх дзён пад праменнямі сонца, у вееер і дождж імчаліся па дарогах трох рэспублік. Майка лідэра гонкі зноў засталася ў Яўгенія Кляўцова. Шлях ад Масквы праз Кіеў — Мінск (1860 кіламетраў) ён праехаў за 53 гады 44 хвіліны 52,5 секунды.

Перад тым, як спартсмены рушылі з Мінска зноў на Оршу, пераможцам этапа былі ўручаны каштоўныя падарункі. Мадэльчына завод імя Варашылава (Кадзёўка) Я. Советаў атрымаў радыёпрыёмнік «Беларусь». Колесаў ўручаны веласіпедыст маркі «Мінск», Матвееву — памятны кубак.

Шлях на Оршу прынес многа нечаканасцей. Веласіпедысты развілі значна большую хуткасць, чым на папярэдніх этапах. За Барысавам гончыкаў спаткаў дождж. Гэта стварыла новыя цяжкасці, таму што тонкія гумовыя шыны мокрай пракалоўцаца значна лягчэй. На двухкіламетровым адрэзку шляху дыны пракалоўлі ў 13-ці удзельнікаў гонкі, у тым ліку і ў лідэра Яўгенія Кляўцова, што затрымала яго.

Першым заканчўў этап прадстаўнікі каманды «Тарпед» В. Пляцінны. 212 кіламетраў ён праехаў за 5 гады 26 хвілін 14,9 секунды. Змяніўся і лідэр гонкі. Ім стаў Радзіслаў Чыжыкаў (Савецкая Армія). Яўгеній Кляўцоў праіграў яму ўважлівым менш 7 хвілін.

Сёння ўдзельнікі шматдзённага веласіпедычнага спарбінстваў заканчываюць свой шлях у сталіцы нашай Радзімы.

Ю. БАГУШЭВІЧ.

НА ЗДЫМКУ: удзельнікі шматдзённага